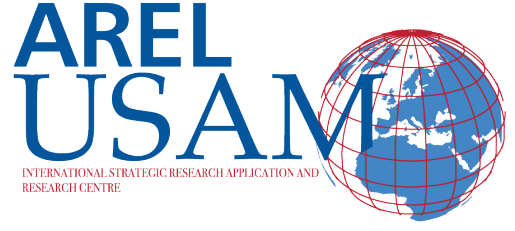

İSTANBUL AREL
ÜNİVERSİTESİ

STRATEJİK GÖRÜNÜM

AYLIK BÜLTEN

*Küresel Jeopolitik Görünüm:
50 Yıllık Esad Yönetimi Devrildi*

Suriye’de Esad ailesinin yarım asırlık iktidarı, isyancıların başkent Şam’ı kısa sürede ele geçirmesinin ardından şaşırtıcı bir hızla çöktü. Suriye’yi 24 yıldır yöneten ve babası Hafız Esad’ın yerine geçen Devlet Başkanı Beşar Esad ülkeden kaçtı. Rus devlet medyası Esad’ın Moskova’da olduğunu bildirdi.

2011’de başlayan Arap Baharı ayaklanmaları Suriye’de de hükümet karşıtı protestolar şeklinde vücut buldu ancak protestolar acımasız bir baskıyla karşılaştı ve yarım milyondan fazla insanın ölümüne ve Suriye’nin savaş öncesi 23 milyonluk nüfusunun yarısının yerinden edilmesine neden olan bir iç savaşa dönüştü. İran ve Rusya tarafından desteklenen Esad, Suriye’nin üçte ikisinden fazlasının kontrolünü kademeli olarak yeniden ele geçirdi. Ancak Kasım 2024’e kadar büyük ölçüde donmuş halde kalan çatışmalar, şiddetini artırdı.

27 Kasım’da silahlı muhalif gruplar Suriye’nin kuzeybatısında hükümet güçleri tarafından kontrol edilen bölgelere geniş çaplı bir saldırı başlattı ve Halep vilayetinin kuzeybatısında 15’ten fazla köyün kontrolünü ele geçirdi. Saldırlara cihatçı grup Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) öncülük etti.

Geçmiş tarihte El Kaide'nin Suriye kolu olan ve Nusra Cephesi olarak bilinen HTŞ daha sonra El Kaide'den uzaklaşarak kendisini daha ılımlı bir grup olarak isimlendirdi. Ancak HTŞ, BM, ABD, Rusya, çok sayıda Avrupa ülkesi ve Türkiye tarafından terörist grup olarak sınıflandırılmaktadır.

29 Kasım'da isyancılar, 2016 yılında Rusya ve İran destekli Suriye hükümet güçleri tarafından püskürtüldükleri Halep'i çok az bir direnişle karşılaşılarak ele geçirdiler. Bu süreçte Suriye ordusu İdlib ve Halep'e askeri birlikler ve hava saldırılarıyla karşı saldırı başlattı. İran Dışişleri Bakanı Abbas Araghchi Şam'ı ziyaret ederek Tahran'ın Esad'ın yanında olduğunu bildirdi. Ancak Esad, ne İran'dan, ne Hizbullah'tan, ne de Rusya'dan beklediği yardımı alamadı. Çünkü Rusya, Ukrayna'daki savaş dolayısıyla meşgul ve yorgun. İran ve Hizbullah ise İsrail ile yaşanan çatışmalar nedeniyle zayıflamış durumda.

5 Aralık'ta isyancılar, 2011'deki protestoların başladığı Hama kentini kontrolü altına aldılar. 7 Aralık'ta ise önce Humus ardından başkent Şam düştü. 8 Aralık'ta Suriye devlet televizyonu, Devlet Başkanı Beşar Esad'ın devrildiğini ve tüm tutukluların serbest bırakıldığını açıklayan bir video yayınladı. HTŞ komutanı Ebu Muhammed el-Golani Şam'daki Emevi Camii'ni ziyaret etti ve Esad'ın düşüşünü "İslam ulusu" için bir zafer olarak nitelendirdi. Başbakan Muhammed Gazi Celali ise Suriye hükümetinin muhalefete "elini uzatmaya" ve görevlerini bir geçiş hükümetine devretmeye hazır olduğunu söyledi.

Suriye'deki bu yeni dönem bazı iyimserlikleri ve çekinceleri beraberinde getiriyor. HTŞ lideri Golani'nin; yolsuzlukların ortaya çıkarılacağı, uyuşturucu üretiminin sonlandırılacağı, ülkedeki tüm silahlı örgütlerin (PYD/YPG dâhil) dağıtılacağı ve uluslararası hukuka riayet edileceği yönündeki söylemleri şimdilik temkinli bir yaklaşımla karşılanıyor. Ancak El Kaide geçmişi ve radikalizm bağlantısı dolayısıyla HTŞ'nin de tıpkı Taliban'ın Afganistan'da yönetimi devraldığı dönemdeki ikircikli tavırlarına benzer bir şekilde ilerleyeceği konusunda da önemli derecede çekince ve endişe mevcut.

Bkz: <https://apnews.com/article/syria-assad-ousted-rebel-offensive-timeline-8c54a8b97803d4b10cde53b97227128e>

Küresel Jeopolitik Görünüm: Güney Kore'de Sıkıyönetim İlanı Problemi

3 Aralık 2024 tarihinde Güney Kore Devlet Başkanı Yoon Suk Yeol, akşam saatlerindeki ulusa sesleniş konuşmasında, muhalefet partilerinin Kuzey Kore ile yakın ilişkili olduğunu dolayısıyla ülkeyi "devlet karşıtı güçlerden" korumak ve Güney Kore'yi "yeniden inşa etmek" gerekçesiyle acil sıkıyönetim ilan etti ve bu kararla asker ve polis sokaklara indi. Sıkıyönetim Komutanı ve Genelkurmay Başkanı Park An-Su "Sıkıyönetim Komutanlığı Bildirisi (No. 1)" ile Ulusal Meclis, yerel meclisler, siyasi partiler, siyasi dernekler, toplantılar ve protestolar da dâhil olmak üzere tüm siyasi faaliyet-

lerin yasaklandığını ilan etti.

Ancak Ulusal Meclis gece saatlerinde, 300 üyeden 190'nının lehte oy kullanmasıyla sıkıyönetimin kaldırılmasını talep eden bir kararı kabul etti. Bu kararla birlikte Ulusal Meclis'in önünde ki askeri barikat kaldırıldı. Çünkü Güney Kore Anayasası'nın 77. Maddesi uyarınca, Ulusal Meclis, üyelerinin çoğunluğunun onayıyla sıkıyönetimin kaldırılmasını talep ettiğinde, Başkanın buna uyması gerekmektedir. Peki, Devlet Başkanı Yeol'ü sıkıyönetim ilanına iten neydi?

Kasım ayının son haftalarında muhalefet liderliğindeki Ulusal Meclis, hükümetin gelecek yılki bütçesini azalttı ve devlet denetim kurumu başkanı ile başsavcının görevden alınması için işlem başlattı. Cumhurbaşkanı Yeol konuşmasında, parlamentoda çoğunluğu elinde bulunduran muhalefeti, ülkeyi etkin bir şekilde yönetme kabiliyetini engelleyen bir "yasama diktatörlüğü" kurmakla eleştirdi ve akabinde bir siyasi darbe teşebbüsünde bulundu.

Muhalefetteki Demokrat Parti milletvekilleri hızla Ulusal Meclis'te toplanmalarını istedi ve parti lideri Lee Jae-Myung milletvekillerini ve Kore vatandaşlarını "çökmekte olan demokrasiyi korumaya" çağırdı. Ayrıca Başkan Yeol'un kendi partisinin üyeleri bile bildiriye karşı çıkarak, "Bu hukuksuz ve anayasaya aykırı bir sıkıyönetim ilanıdır. Kore Cumhuriyeti özgür bir demokrasidir ve demokrasimizi halkla birlikte koruyacağız" ifadeleri kullanıldı.

su, Devlet Başkanı Yoon Suk Yeol'u çarpıcı ve kısa ömürlü sıkıyönetim kararnamesi nedeniyle görevden aldı. Ulusal Meclis önergeyi 204'e 85 oyla kabul etti. Bunun üzerine Yeol'un başkanlık yetki ve görevleri askıya alındı ve ülkenin iki numaralı yetkilisi olan Başbakan Han Duck-Soo başkanlık yetkilerini devraldı.

Yeol bir bildiri yayınlayarak "asla pes etmeyeceğini" söyledi ve bu dönemde yetkilileri hükümet işlevlerinde istikrarı korumaya çağırdı. Yeol, "Bana yöneltilen tüm eleştirileri, teşvikleri ve desteği yanımda taşıyacağım ve son ana kadar ülke için elimden geleni yapmaya devam edeceğim" dedi.

Bkz: <https://www.csis.org/analysis/yoon-declares-martial-law-south-korea>

Bkz: <https://apnews.com/article/south-korea-martial-law-yoon-impeach-6432768aafc8b55be26215667e3c19d0>

Küresel Jeopolitik Görünüm: Somali-Etiyopya Krizi Türkiye Arabuluculuğunda Çözüme Kavuşuyor

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Somali ve Etiyopya'nın, ayrılıkçı Somaliland bölgesi üzerindeki anlaşmazlıklarını ve denize ulaşımı olmayan Etiyopya'nın denize erişim çabalarını çözmek için ortak bir bildiri üzerinde anlaştıklarını açıkladı. 11 Aralık'ta Ankara'da düzenlenen ortak basın toplantısında konuşan Erdoğan, Somali Cumhurbaşkanı Hassan Sheikh Mohamud ve Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmed'e "tarihi

uzlaşmaları” için teşekkür etti.

Erdoğan, anlaşmanın “Somali ve Etiyopya arasında barış ve işbirliğine dayalı yeni bir başlangıcın ilk adımı” olmasını ve sonunda dünyanın en kalabalık kara ülkesi olan Etiyopya’nın denize erişimini sağlamasını umduğunu söyledi. Erdoğan daha sonra sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşımında “Bu ortak bildiri geçmişe değil geleceğe odaklanıyor ve bizim için çok önemli olan bu iki dost ülkenin bundan sonra inşa edeceği ilkeleri kayıt altına alıyor” dedi.

Somali ve Etiyopya arasındaki anlaşmazlık, Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmet’in Somaliland ile bir deniz üssü kurmak için kıyı şeridinin 20 km’lik bir bölümünü 50 yıllığına kiralamak için tartışmalı bir anlaşma imzaladığı geçen sene tırmanmaya başladı. Buna karşılık, dünyanın en kalabalık kara ülkesi olan Etiyopya’nın Somaliland’ı bağımsız bir ülke olarak tanıyacağı bildirildi, ancak başkent Addis Ababa bunu hiçbir zaman açıkça doğrulamadı.

Somali’den 30 yılı aşkın bir süre önce ayrılan Somaliland uzun süredir tanınmak için hamle yapıyor ancak Mogadişu bu hamleyi bir “saldırganlık” eylemi olarak nitelendiriyor. Ankara ortak deklarasyonuna göre, Afrika Boynuzu’nun iki komşusu Şubat ayında “teknik görüşmeler” yapmak üzere yeniden bir araya gelecek. Bu arada, Etiyopya’nın “Somali’nin egemenliği altındaki” denize erişimini sağlamak için “karşılıklı yarar sağlayan ticari düzenlemelere” ulaşmaya çalışacaklar. Türkiye Temmuz ayından bu yana iki ülke arasında arabuluculuk yapıyor ve aralarındaki anlaşmazlıkları çözmeyi amaçlayan görüşmelere öncülük ediyor.

Bkz: <https://www.aljazeera.com/news/2024/12/12/somalia-ethiopia-agree-on-compromise-to-end-tension-turkish-leader-says>

Bkz: <https://www.bbc.com/news/world-africa-67858566>

Küresel Ekonomik Görünüm: ABD, Avrupa ve Asya

ABD

ABD Merkez Bankası (Fed), Eylül ayında politika faizini dört yıl aradan sonra ilk kez indirmiş ve 50 baz puan düşürerek yüzde 4,75-5 aralığına çekmişti. Banka, Kasım toplantısında da faizlerde 25 baz puanlık indirim gerçekleştirmişti. ABD ekonomisi, enflasyonun daha yavaş düşmesi ve işgücü piyasasının korkulduğu kadar zayıflamamasıyla beklenenden daha dirençli olduğunu kanıtlamıştı. ABD’de Kasım ayında tüketici fiyatları bir önceki aya göre yüzde 0,3 artmıştı.

Fed, 18 Aralık 2024 tarihindeki yılın son toplantısında yine faiz indirimi adımı attı. Fed politika faizini 25 baz puan indirimle yüzde 4,25-4,50 aralığına indirdi. Fed Cleveland Başkanı Hammack faiz indirimine karşı oy kullandı. Karar 1’e karşı 11 oyla alındı. Böylece Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) Eylül ayındaki 50 baz puan ve geçen ayki 25 baz puanlık indirimin ardından üç toplantı üst üste faizi düşürme kararı almış oldu.

FOMC tarafından yayımlanan karar

metninde son göstergelerin, ekonomik faaliyetlerin güçlü bir hızla genişlemeye devam ettiğini gösterdiği belirtildi. FOMC'nin, istihdam ve enflasyon hedeflerine ulaşma konusundaki riskleri genel olarak dengede değerlendirdiği belirtilen karar metninde "Ekonomik görünüm belirsizliğini koruyor ve Komite, iki hedefiyle ilgili her yönden risk faktörüne de dikkat ediyor" denildi. Fed yetkililerinin geleceğe yönelik projeksiyonlarını ortaya koyan noktasal grafikte 2025 için 50 baz puanlık indirim öngörüldü. Eylül ayında noktasal grafikte 2025 için dört faiz indirimi beklentisi ortaya konmuştu. Aralık toplantısındaki grafikte bu beklentinin iki faiz indirimine indiği görüldü. Fed teknik bir hamleyle ters repo faizini de düşürdü.

Bkz: <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/monetary20241218a.htm>

Avrupa

Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) tarafından yayımlanan verilere göre, 2024'ün üçüncü çeyreğinde mevsimsellikten arındırılmış GSYH bir önceki çeyreğe göre hem Avro Bölgesinde hem de AB'de yüzde 0,4 arttı. GSYH, 2024'ün ikinci çeyreğinde her iki bölgede de yüzde 0,2 artmıştı.

Bir önceki yılın aynı çeyreğiyle karşılaştırıldığında, mevsimsellikten arındırılmış GSYH, 2024'ün ikinci çeyreğinde Avro Bölgesinde yüzde 0,5 ve AB'de yüzde 0,8 artmasının ardından 2024'ün üçüncü çeyreğinde Avro Bölgesinde yüzde 0,9, AB'de ise yüzde 1 oranında arttı.

Bkz: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators>

Asya

Uluslararası Para Fonu (IMF) ekonomistleri, Asya ekonomilerinin türbülanslara karşı ne kadar dayanıklı olduğunu analiz etti. Analiz sonucunda bölgenin yukarı yönlü potansiyeline vurgu yapılırken, dayanıklılığının da altı çizildi. Ayrıca Asya ekonomilerinin türbülansı atlatacak kadar dayanıklı olduğu söylendi. Asya Kalkınma Bankası (ADB) tarafından yayınlanan bir raporda, Japonya ekonomisinin 2024 yılında daralması, ertesi yıl ise toparlanması bekleniyor.

Asya Kalkınma Bankası raporunda özel ve kamu yatırımlarının azalması ve net ihracatın GSYH büyümesinden 1,6 puan eksilmesi nedeniyle ekonominin 3. çeyrekte ivme kaybettiği ve bir önceki çeyreğe göre yavaşladığı belirtiliyor.

"Reel hane halkı harcamalarının Eylül ayında negatif kalması ve reel ücretlerin Haziran ve Temmuz aylarında kısa bir süre enflasyonun üzerinde seyrettikten sonra negatife dönmesi nedeniyle 4. çeyrekte ekonomik aktivitenin zayıflamasını bekliyoruz" diyen ADB, Japonya için 2024 GSYH büyüme tahminini yüzde 0,2'ye düşürürken, iç talebi desteklemek için reel ücret artışında hızlı bir toparlanma bekleyerek 2025 görüşünü yüzde 1,2'ye yükseltti. Enflasyonun da devlet sübvansiyonlarının desteğiyle merkez bankasının hedefine doğru ilerlemesi bekleniyor.

Bkz: <https://www.bloomberght.com/imf-ye-gore-asya-ekonomileri-turbulansa-dayanacak-yeterlilikte-3736601>

Küresel Çevresel Görünüm: COP29'un Ardından

200'e yakın ülkenin bir araya geldiği 29. Taraflar Konferansı (COP 29) 11-22 Kasım tarihleri arasında Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleştirildi. COP29'un çıktılarını ağırlıklı olarak iklim finansmanı ve karbon piyasaları konularında gerçekleştirdi. Buna göre çetrefilli geçen müzakereler sonucunda, gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere iklim değişikliği kay-

naklı afetler ile mücadelede yıllık olarak sağlayacağı fon 100 milyar dolardan 300 milyar dolara çıkartıldı. Bununla birlikte gelişmekte olan ülkelerin talebiyle kamu ve özel kaynaklar tarafından sağlanan finansmanın 2035 yılına kadar yıllık 1,3 trilyon dolara çıkartılması için çabaların sürdürülmesi gerektiği vurgulandı.

COP29'un en önemli çıktılarından birisi de karbon piyasaları üzerine uzlaşmaya varılması oldu. Paris Anlaşmasının 6. maddesi kapsamında karbon piyasalarının kurulması, karbon kredisi ticaretinin esasları ve sürece ilişkin standartlar kabul edildi. Kayıp ve Zarar Fonu'nun yürürlüğe konabilmesi için de taahhütler toplandı.

13 ülke, "İki Yıllık Şeffaflık Raporları"nı sunarken, diğer ülkelerin de raporlarını sunmaları çağrısında bulunuldu. Türkiye'de 29. Taraflar Konferansında İki Yıllık Şeffaflık Raporunu sunan ülkeler arasında yer alıyor. İklim değişikliğine uyum kapsamında ise özellikle az gelişmiş ülkeler ile küçük ada devletlerinin "Ulusal Uyum Planları"nı uygulayabilmesi için destek programı üzerinde duruldu.

Türkiye, COP29'da "2053 Uzun Dönemli İklim Değişikliği Stratejisi"ni açıkladı. Bu kapsamda; 2025'te Emisyon Ticareti Sisteminin uygulanmaya başlanacağı belirtilirken, en yüksek emisyon oranlarına sahip enerji alanındaki stratejiler de açıklandı. Türkiye'nin Stratejisi'nde kömürden çıkış konusunda görüş belirtmemesi en çok eleştirildiği noktalardan birini oluşturdu.

COP29'un çıktılarına genel olarak baktığımızda temelde finansman üzerinde odaklandığını görmekteyiz. Bununla birlikte ABD Başkanlık seçimlerini Donald Trump'ın kazanmasının özellikle fonların artış oranlarının düşük kalmasına etki ettiği görülüyor. ABD'nin süreç içinde aktif katılım göstermediği bir modelin diğer gelişmiş devletlerin katkıları bakımından kısıtlı etki doğuracağı aşikâr.

Bkz:<https://unfccc.int/news/cop29-un-climate-conference-agrees-to-triple-finance-to-developing-countries-protecting-lives-and>

Küresel Çevresel Görünüm: Uluslararası Hukukta İklim Değişikliği Duruşmaları

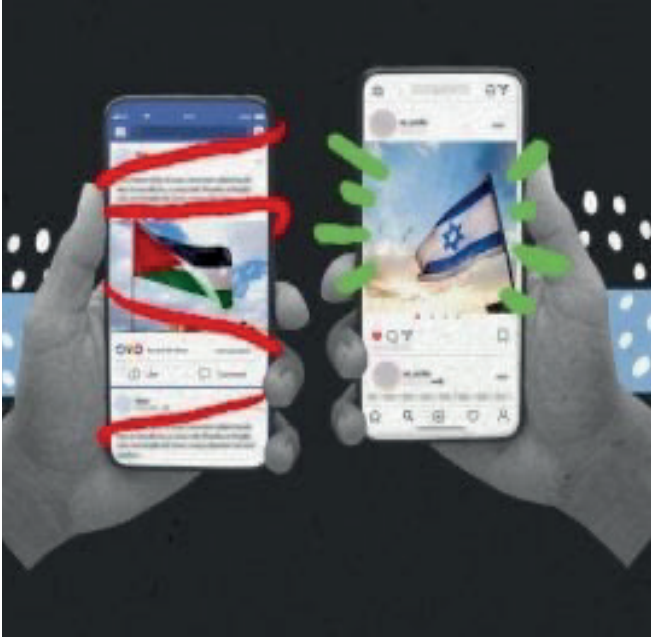
Pasifik'te yer alan ada ülkesi Vanuatu, 2021 yılı Eylül ayında Uluslararası Adalet Divanı'ndan iklim değişikliğine ilişkin görüş isteyeceğine dair bir açıklama yapmıştır. Vanuatu'nun BM'deki lobi çalışmalarının ardından 29 Mart 2023'te Genel Kurul'daki 132 ülke tarafından kabul edilen karar ile BM Şartı başta olmak üzere Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Paris Anlaşması, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi uyarınca "çevreye ciddi zarar verilmesinin önlenmesi ilkesi ve deniz ortamını koruma ve muhafaza etme görevi" kapsamında Uluslararası Adalet Divanı'ndan görüş istenmiştir.

Karar 12 Nisan 2023'te BM Genel Sekreteri tarafından Uluslararası Adalet Divanı'na iletilirken, duruşmalar 2-13 Aralık 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. İlgili dava, 91 yazılı ifade ile 97 devlet ve 11 uluslararası örgütün sözlü duruşmalara katılacağını bildirmesiyle bugüne kadar uluslararası bir mahkeme tarafından görülen en büyük dava halini almıştır. Davanın özellikle iklim değişikliği sonucu su seviyelerinin yükselmesiyle sular altında kalacak ada ülkelerinin geleceği açısından önemli sonuçları olacağı düşünülmektedir. Özellikle COP29'da bu ülkelere yönelik fonun sınırlı kalmasının ardından özellikle gelişmiş devletlerin küçük ada devletlerine verilen zarardan sorumlu olup olmadıklarına ilişkin karar uzun vadede iklimle alakalı bütün hukuki süreçleri etkileyecek gibi görünüyor. Bunun için öncelikle önümüzdeki yıl açıklanacak olan Divan'ın görüşünü beklememiz gerekecek.

Bkz: <https://news.un.org/en/story/2024/12/1157671>

Bkz: <https://www.voanews.com/a/landmark-climate-change-legal-hearing-wraps-up-in-the-hague-/7900693.html>

Küresel Teknolojik Görünüm: Facebook, İsrail-Filistin Meselesi Hakkında Haberleri Tek Taraflı Kısıtlıyor İddiası

İsrail-Gazze savaşının başlangıcından bu yana, Gazze'ye dışarıdan sadece birkaç gazetecinin girmesine izin verildi ve onlar da bunu sadece İsrail ordusu eşliğinde yapabildi. Gazze'nin içinden daha fazla ses duymak isteyenler için bu boşluğu sosyal medya doldurdu. Batı Şeria topraklarında faaliyet gösteren Palestine TV, Wafa haber ajansı ve Filistinli Al-Watan News gibi haber kuruluşlarının Facebook sayfaları, dünyanın dört bir yanındaki pek çok kişi için hayati bir haber kaynağı haline geldi.

BBC'nin araştırmasına göre Facebook, İsrail-Gazze savaşı sırasında Filistinli haber kuruluşlarının izleyiciye ulaşma kabiliyetini ciddi şekilde kısıtladı. Facebook verilerinin kapsamlı bir analizinin yapıldığı araştırmada, Filistin topraklarındaki haber merkezlerinin Ekim 2023'ten bu yana izleyici katılımında ciddi bir düşüş yaşadığı tespit edildi. BBC ayrıca

Meta'nın sahip olduğu bir diğer platform olan Instagram'ın da Ekim 2023'ten sonra Filistinli kullanıcı yorumlarına yönelik moderasyonunu artırdığını gösteren belgelerin olduğunu açıkladı. Facebook'un sahibi Meta ise belirli sesleri kasıtlı olarak bastırıldığı yönündeki imaların "kesinlikle yalan" olduğunu savundu.

Meta daha önce Filistinliler ve insan hakları grupları tarafından çevrimiçi faaliyetleri adil bir şekilde denetlememekle suçlanmıştı. 2021'de şirket tarafından hazırlatılan bağımsız bir raporda bunun kasıtlı olmadığı, moderatörler arasında Arapça konuşan uzman eksikliği olduğu belirtilmişti. Kelimeler ve ifadeler aslında zararsız oldukları halde saldırgan veya şiddet içerikli olarak yorumlanıyordu. Örneğin, "Allah'a hamd olsun" anlamına gelen Arapça "Elhamdülillah" ifadesi bazen otomatik olarak "Allah'a hamd olsun, Filistinli teröristler özgürlükleri için savaşıyor" şeklinde çevriliyordu.

BBC aynı analizi Sky News Arabia ve Al-Jazeera gibi başka Arapça haber kaynaklarının Facebook sayfalarında da gerçekleştirdi. Ancak bu sayfaların etkileşiminde ortalama yüzde 100'e yakın bir artış görüldü.

Bkz: <https://www.bbc.com/news/articles/c786wlxz4jgo>

Küresel Toplumsal Cinsiyet: İzlanda'nın "İskandinav Paradoksu"

Yüksek gelirli bir İskandinav ülkesi olan İzlanda, Dünya Ekonomik Forumu'nun küresel cinsiyet eşitliği sıralamasında 15 yıldır üst üste zirvede yer alıyor. Bu haliyle İzlanda, "kadın olmak için dünyanın en iyi ülkesi" motto-su ile özdeşleşmiş halde. Ancak durum, düşünüldüğü gibi değil. İzlandalı bir grup kadın İzlanda hükümetine yönelik Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde (AİHM) dava açtı. Davacıların ortak noktası hepsinin tecavüz ya da saldırı ihbarında bulunmak için polise gitmesi ancak şikâyetlerin mahkemeye taşınmaması. Dolayısıyla İzlanda adalet sisteminin sistemik bir şekilde kadınları hüsrana uğrattığını savunuyorlar.

Davanın AİHM'ye taşınmasına yardım eden sivil toplum kuruluşlarından biri olan Stigamot'tan Gudrun Jonsdottir "Birçok vaka-da önemli tanıklar sorgulanmadı, doktorların ve psikologların raporları göz ardı edildi. Hatta birinde tecavüzcünün itirafı bile ciddiye alınmadı" ifadelerini kullandı. Hükümetin kendi istatistikleri de kadınların cinsel şiddet ihbarında bulunduğu vakaların yüzde 80'inden sonuç alınmadığını gösteriyor. Cinsiyet temelli şiddet mağdurlarını destekleyen feminist örgüt Ofgar'ın kurucularından Hulda Hrund "Bir feminist cenneti olarak pazarlanıyoruz ama değiliz"

diye konuşuyor.

Söz konusu süreç hususundaki bazı çalışmalar da durumun vahametini ortaya koyuyor. Reykjavik Üniversitesi'nin son çalışmasına göre İzlandalı kadınların yaklaşık yüzde 40'ı cinsel ya da fiziksel saldırıya uğramış ve birçoğu travma sonrası stres bozukluğu ile boğuşuyor. Dolayısıyla İzlanda'nın toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki itibarı sorgulanıyor. Ancak İzlanda bu tür şiddetle ilgili sorun yaşayan tek yüksek gelirli İskandinav ülkesi değil. Araştırmaya göre Finlandiya, Danimarka ve İsveç'te de yaşam boyu cinsel veya fiziksel saldırı oranları Avrupa'nın geri kalanına kıyasla çok daha yüksek.

Bkz: <https://www.euronews.com/health/2024/12/07/inside-the-nordic-paradox-why-the-worlds-best-country-for-women-struggles-with-sexual-violence>

Bkz: <https://www.bbc.com/turkce/articles/c4g2prp9zxlo>

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ ULUSLARARASI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (AREL USAM)

İLETİŞİM:

Prof. Dr. Oktay BİNGÖL, Müdür, oktaybingol@arel.edu.tr, 0850 850 27 35-1622

Dr. Öğr. Üyesi Selma ŞEKERCİOĞLU BOZACIOĞLU, Müdür Yrd. selmasekercioglu@arel.edu.tr,
0850 850 27 35– 1623

Dr. Yunus KARAAĞAÇ, Stratejik Araştırmalar Uzmanı, yunuskaraagac@arel.edu.tr 0850 850 27 35-
1647

Sinem KARATAŞ ARI, İdari İşler Uzmanı, sinemkaratas@arel.edu.tr, 0850 850 27 35-1648

Tuğba BİLGİN, Görsel Tasarım, tugbabilgin21@istanbularel.edu.tr

BU SAYIYA KATKI SUNANLAR

Doç. Dr. Aylin ERDOĞDU, Küresel Ekonomik Görünüm: ABD, Avrupa ve Asya

ADRES:

Türkoba Mahallesi Erguvan Sokak No:26 / K 34537 Tepekent – Büyükçekmece
İstanbul-Türkiye
arelusam@arel.edu.tr
arelusam01@gmail.com